

Marzena Chmielewska

Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Podatek rolny w dochodach budżetowych gmin¹

Wstęp

Głównym dochodem mającym znaczny wpływ na funkcjonowanie gminy są wpływy z podatków, do których gmina ma nie tylko prawo do 100% wpływów, ale również sprawuje tzw. władztwo podatkowe, co oznacza prawo podejmowania decyzji w sprawach wydatkowania wpływów z tych podatków i ustalania stawek. W grupie podatków samorządowych zasilających budżety gmin podstawowe znaczenie ma podatek od nieruchomości. Należy on do podatków majątkowych o szerokim zakresie podmiotowym. Wymiar tego podatku za podstawę opodatkowania przyjmuje powierzchnię użytkową budynków i powierzchnię gruntów, a tylko w niewielkim stopniu uwzględnia jej wartość. W konsekwencji cechą podatku od nieruchomości jest to, że nie podlega on gwałtownym wahaniom, a zmiany w dochodach budżetowych gmin z tytułu tego podatku nie są trudne do oszacowania. Drugim pod względem wielkości dochodem gmin z tytułu podatków samorządowych jest podatek rolny, którego podatnikami są osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, w tym spółki niemające osobowości prawnej, które są właścicielami albo samoistnymi posiadaczami gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione lub zakrzewione. Pomimo wysokiego udziału wpływów z podatku rolnego we wpływach z podatków lokalnych, podatek rolny stanowi niewielki udział w całości dochodów gmin.

Obecnie funkcjonuje w Polsce 7 ustaw, które tworzą system opodatkowania działalności rolniczej osób fizycznych. Pomimo iż nakładają one aż 9 różnych podatków, to obowiązujące w tym zakresie przepisy należy uznać za niedostosowane do warunków makroekonomicznych, w jakich znajduje się polska gospodarka. Głównym problemem jest praktycznie nieistniejący w rolnictwie podatek dochodowy, co rzutuje na niesprawiedliwość społeczną i niewydolność ekonomiczną całego systemu. Oprócz tego jest to sytuacja sprzyjająca istnieniu

---

¹Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2008–2011 jako projekt badawczy Nr N N113 032535.

szarej strefy. Należy w związku z tym oczekiwać podjęcia działań mających na celu stworzenie rozwiązań w zakresie wprowadzenia podatków dochodowych w rolnictwie, mimo iż może być to trudne ze względów społecznych [Łęczycki 2006, s. 161].

Podatnikami podatku rolnego są osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne, w tym spółki nieposiadające osobowości prawnej, które:

- są właścicielami albo samoistnymi posiadaczami gruntów,
- są użytkownikami wieczystymi gruntów,
- są posiadaczami gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub gminy, jeżeli posiadanie wynika z umowy zawartej z właścicielem lub z innego tytułu prawnego,
- są posiadaczami gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub gminy bez tytułu prawnego, z wyjątkiem gruntów wchodzących w skład zasobów Agencji Nieruchomości Rolnych lub będących w zarządzie Lasów Państwowych².

Opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza³.

Podstawą wymiaru podatku rolnego jest wartość gruntu tworzącego gospodarstwo rolne. Wartość gruntu dla celów podatku rolnego jest ściśle uzależniona od rodzaju i klasy użytków rolnych podlegających opodatkowaniu, a także ich położenia w jednym z czterech okręgów podatkowych. Za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów, sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych (z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza), o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, stanowiących własność lub znajdujących się w posiadaniu osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej, w tym spółki nieposiadającej osobowości prawnej.

Liczbę hektarów przeliczeniowych ustala się na podstawie powierzchni, rodzajów i klas użytków rolnych wynikających z ewidencji gruntów oraz zaliczenia do okręgu podatkowego, zgodnie z następującymi formułami:

- Dla gospodarstw rolnych: 1 ha fizyczny $\times$ przelicznik odpowiedni dla danej klasy użytków rolnych i dla danego okręgu. Tak ustalony hektar przeliczeniowy mnożymy przez równowartość pieniężną 2,5 q żyta, obliczoną według średniej ceny skupu żyta za okres pierwszych trzech kwartałów roku

---

²DzU 06.136.969 – Ustawa o podatku rolnym z dnia 15 listopada 1984 roku, z późn. zm.

³Tamże.

poprzedzającego rok podatkowy (według komunikatu Prezesa GUS na 2008 rok średnia cena skupu żyta wynosiła 55,80 zł za 1 dt)⁴.

- Dla pozostałych użytków rolnych: 1 ha fizyczny $\times$ równowartość pieniężna 5 q żyta, obliczona według średniej ceny skupu żyta za okres pierwszych trzech kwartałów roku poprzedzającego rok podatkowy.

Główną konstrukcją podatkową obciążającą polskie rolnictwo jest podatek rolny, mający charakter podatku majątkowego. Wyróżnia się cztery zasadnicze typy podatków rolnych, a w poszczególnych typach kwestią różnicującą jest podstawa opodatkowania. Podatek rolny może być zatem uzależniony od: powierzchni gruntu, jego wartości, oparty na wysokości czynszu dzierżawnego oraz koncepcji dochodu [Gomułowicz, Małecki 2004, s. 587].

Podatek rolny w polskim systemie podatkowym jest głównym obciążeniem podatkowym ponoszonym przez gospodarstwa rolne i odprowadzany do budżetów gmin, na terenie których położone są grunty podlegające opodatkowaniu, w terminach do 15 marca, 15 maja, 15 września i 15 listopada.

Rolnictwo w Polsce podlega szczególnym rozwiązaniom podatkowym. Najważniejszym składnikiem tej odrębności jest wyłączenie rolników indywidualnych spod podatku dochodowego od osób fizycznych. Stanowi to istotne odstępstwo od zasady powszechności tego podatku, pociąga za sobą zmniejszenie dochodów budżetowych oraz ma nie tylko konsekwencje finansowe, lecz także społeczne. Zwolnienie pewnej grupy społecznej z ponoszenia kosztów utrzymania państwa i przerzucenie tego ciężaru na inne grupy społeczne kłóci się istotnie z zasadą równości obywateli. Istniejący stan w zakresie opodatkowania dochodów rolniczych ma także pozabudżetowe konsekwencje gospodarcze. Przede wszystkim wpływa na opłacalność produkcji rolnej w gospodarstwach indywidualnych. Wyłączenie spod podatku dochodowego jest bowiem tożsame ze zwolnieniem od niego lub z wypłatą równoważnej subwencji (w warunkach opodatkowania na zasadach powszechnych). A zatem obecne rozwiązania podatkowe można uznać za równoważne subwencji w wysokości odpowiadającej średniej rzeczywistej stopie opodatkowania dochodów osób fizycznych. Rozwiązania w zakresie podatku rolnego wypaczają także konkurencję w ramach samego rolnictwa, między rolnikami indywidualnymi niepłacącymi podatku dochodowego oraz gospodarstwami płacącymi odpowiedni podatek (w tym specjalistycznymi gospodarstwami indywidualnymi) [Koronowski 1997, s. 211].

Aktualnie obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej systemy opodatkowania dochodu nie są jednolite. Różnią się wysokością stawek, progów podatkowych, kwot wolnych od podatku, ulg podatkowych itp., nie-

---

⁴Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 17 października 2008 r. w sprawie średniej ceny skupu żyta za okres pierwszych trzech kwartałów 2008 r. (M.P. Nr 81, poz. 717).

mniej jednak we wszystkich krajach tzw. dawnej 15-tki stosuje się zasadę niewyłączania z opodatkowania dochodów uzyskiwanych z produkcji rolnej. Dochody z rolnictwa są traktowane na równi z pozostałymi dochodami i podlegają opodatkowaniu według takiej samej, progresywnej skali podatkowej, obowiązującej innych podatników [Kesti 2004, s. 6; Dziemianowicz 2006, s. 17].

W krajach UE stosuje się specjalne reguły obliczania dochodu z rolnictwa. Dochody z rolnictwa nie są kategorią wyodrębnioną. Zazwyczaj jednak przepisy podatkowe faworyzują rolników, którzy mogą korzystać zarówno ze zwolnień oraz ulg i odliczeń dotyczących wszystkich podatników, jak i specjalnych rozwiązań. Szczegółowe rozwiązania w rolnictwie, różnicujące poszczególne systemy, dotyczą przede wszystkim zasad ustalania podstawy opodatkowania, której wysokość w sposób istotny wpływa na wielkość obciążeń podatkowych. Podstawą opodatkowywania jest zazwyczaj dochód netto, rozumiany jako dochód z działalności rolnej, otrzymany po odjęciu od przychodów kosztów związanych z produkcją, obliczony na podstawie ksiąg podatkowych, jednakże w większości państw UE istnieje także możliwość ustalenia podstawy opodatkowania na podstawie dochodu przeciętnego z kilku lat lub dochodu szacunkowego. Jest to korzystne zwłaszcza wówczas, jeśli z roku na rok występuje duże zróżnicowanie dochodów (np. wywołane przez warunki pogodowe), a skala w podatku dochodowym charakteryzuje się silną progresją. W większości krajów UE istnieje również możliwość opodatkowania dochodu z produkcji rolnej z pominięciem zapisów księgowych, na podstawie wartości szacunkowych. Do rozliczenia podatku dochodowego w rolnictwie przyjmuje się okres dwunastu miesięcy, nie zawsze jednak jest to rok kalendarzowy. Do podstawy opodatkowania włączone są zarówno subsydia państwowe, jak i te pochodzące z funduszy unijnych. Generalnie rolnicy w UE nie są zobowiązani do prowadzenia rachunkowości, chociaż w takich krajach jak Francja czy Niemcy, aby do tego zachęcić, umożliwia się właścicielom gospodarstw rolnych odliczenie kosztów związanych z obsługą księgową [Dziemianowicz 2006, s. 20].

Rolnicy w większości uważają, że ciężar płaconych podatków powinien być uzależniony od uzyskiwanych dochodów. Uznają zatem w większości zróżnicowanie płaconych podatków w zależności od efektów dochodowych gospodarstwa. Jednocześnie jednak deklarują, że podstawą naliczania podatków obciążających gospodarstwa rolne powinien być wypracowany dochód, pomniejszony o koszt wycenionej pracy własnej rolnika i jego rodziny. Problemem pozostaje jednak sposób wyceny kosztów pracy własnej. Uwzględnienie tych kosztów wydatnie przyczyni się do obniżenia podstawy opodatkowania, dlatego też tak wielu rolników jest tym zainteresowanych. Dużo mniejsze znaczenie, zdaniem rolników, ma podatek płacony (uzależniony) od warunków glebowych i ekonomicznych gospodarstwa [Wasilewski, Gruzziel 2008, s. 35].

Cel i metody badań

Celem opracowania jest określenie wysokości wpływów do budżetów gmin z tytułu podatku dochodowego oraz przedstawienie ich w relacji do wybranych kategorii składowych budżetów gmin. Badania przeprowadzono na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) pochodzących z Rocznika Statystycznego Rolnictwa i Obszarów wiejskich (RSRiOW). Analizowano wielkości wskaźników: udział wpływów z podatku rolnego w: dochodach gmin ogółem, dochodach własnych gmin, we wpływach z pozostałych podatków lokalnych oraz we wpływach z podatku dochodowego⁵. Wybrane wskaźniki obliczono dla wszystkich gmin w Polsce oraz tylko dla gmin wiejskich. Okres badań obejmuje lata 2004–2007.

Wyniki badań

W tabeli 1 przedstawiono wielkość wpływów do budżetów gmin z tytułu podatku rolnego w latach 2004–2007. W 2005 roku stwierdzono wpływy z podatku rolnego na poziomie 949 mln zł, co było najwyższą wielkością w badanym okresie. Średnie wpływy z podatku rolnego w badanych latach wynosiły 875,5 mln zł. Najwyższe średnie wpływy do budżetów gmin z tytułu podatku rolnego odnotowano w województwie mazowieckim oraz lubelskim, na poziomie odpowiednio 94,5 i 91,6 mln zł. Sytuacja taka miała miejsce, ponieważ w województwach tych jest najwięcej użytków rolnych. Również wysoki średni udział wpływów z podatku rolnego do budżetów gmin wystąpił w przypadku województwa wielkopolskiego (84,5 mln zł). Najniższe przeciętne wpływy z podatku rolnego w badanym okresie odnotowano w województwach lubuskim oraz śląskim – odpowiednio 22,2 mln zł oraz 29,4 mln zł. We wszystkich województwach w latach 2004–2005 wystąpił wzrost wpływów z podatku rolnego, natomiast w 2006 roku nastąpił spadek, a następnie w 2007 roku wzrost. Przyczyną obniżenia wpływów z tytułu podatku rolnego w 2006 roku był fakt spadku ceny 1q żyta w stosunku do 2005 roku⁶. W 2005 roku w województwie mazowieckim stwierdzono naj-

⁵Udział gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego.

⁶Stawka podatku rolnego na następny rok jest uzależniona od średniej ceny skupu żyta za okres pierwszych trzech kwartałów roku poprzedniego. Cena ta, według komunikatu prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, wyniosła w 2005 roku 27,88 zł/q (zgodnie z art. 6a ust. 2 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (DzU Nr 94, poz. 431 z późn. zm.). Podatek rolny od 1 ha przeliczeniowego gruntów gospodarstw rolnych wynosi równowartość pieniężną 2,5 q żyta, co w 2006 roku stanowiło 69,70 zł. W 2005 roku stawka podatku za 1 ha przeliczeniowy wynosiła 80,00 zł.

Tabela 1
Wpływy z podatku rolnego do gmin w poszczególnych województwach w Polsce

Lp.	Województwo	Lata										$\bar{X}$	Zmiana 2007-2004 mln zł
		2004		2005		2006		2007					
		mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%				
1.	Dolnośląskie	74,7	8,2	78,1	8,2	60	7,5	74,8	8,2	70,9	0,1		
2.	Kujawsko-pomorskie	67,7	7,5	69,6	7,3	59,6	7,5	65,6	7,2	65,2	-2,1		
3.	Lubelskie	93,6	10,3	95,6	10,1	89,3	11,2	97,5	10,7	91,6	3,9		
4.	Lubuskie	22,8	2,5	25,3	2,7	18,6	2,3	23,7	2,6	22,2	0,9		
5.	Łódzkie	54,3	6,0	55,5	5,8	46,0	5,8	52,1	5,7	51,5	-2,2		
6.	Małopolskie	51,5	5,7	54,7	5,8	44,7	5,6	53,1	5,8	48,7	1,6		
7.	Mazowieckie	97,9	10,8	100,7	10,6	86,5	10,9	96,4	10,5	94,5	-1,5		
8.	Opolskie	44,5	4,9	47,8	5,0	36,0	4,5	44,6	4,9	43,4	0,1		
9.	Podkarpackie	52,8	5,8	55,5	5,8	45,4	5,7	52,8	5,8	49,4	0,0		
10.	Podlaskie	32,1	3,5	34,5	3,6	27,6	3,5	33,0	3,6	31,7	0,9		
11.	Pomorskie	46,0	5,1	48,6	5,1	41,9	5,3	47,9	5,2	44,7	1,9		
12.	Śląskie	31,7	3,5	32,8	3,5	26,2	3,3	31,4	3,4	29,4	-0,3		
13.	Świętokrzyskie	36,6	4,0	37,8	4,0	34,2	4,3	38,5	4,2	35,7	1,9		
14.	Warmińsko-mazurskie	58,7	6,5	63,2	6,7	55,1	6,9	61,5	6,7	58,6	2,8		
15.	Wielkopolskie	86,3	9,5	91,8	9,7	75,1	9,4	85,4	9,3	84,5	-0,9		
16.	Zachodniopomorskie	54,8	6,0	58,4	6,1	49,5	6,2	57,1	6,2	53,7	2,3		
	RAZEM	906	100	949,9	100	795,7	100	915,4	100	875,5	9,4		

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS.

wyższe w badanym okresie wpływy do budżetów gmin z tytułu podatku rolnego – 100,7 mln zł (rok ten był jedynym okresem, w którym wartość wpływów z podatku rolnego w jednym województwie przekroczyła 100 mln zł). W 2007 roku wpływy z podatku rolnego były największe w województwie lubelskim i stanowiły 10,7% (97,5 mln zł) wpływów z tego podatku ogółem. Nieznacznie niższy poziom kwoty podatku rolnego, który wpłacili rolnicy w 2007 roku odnotowano w województwie mazowieckim – 10,5% ogółu wpływów (96,4 mln zł). W 2007 roku, w stosunku do 2004 roku wpływy z tytułu podatku rolnego zwiększyły się o 9,4 mln zł. Najwyższy wzrost w tym zakresie odnotowano w województwie lubelskim (3,9 mln zł) oraz warmińsko-mazurskim (2,8 mln zł), natomiast największy spadek wpływów z tytułu podatku rolnego wystąpił w województwach łódzkim (–2,2 mln zł) oraz kujawsko-pomorskim (–2,1 mln zł). W województwie podkarpackim wysokość wpływów z podatku rolnego w 2007 roku w odniesieniu do 2004 roku nie zmieniła się.

Przeciętne wpływy tytułu z podatku rolnego w relacji do dochodów gmin wiejskich ogółem w badanych latach wynosiły 1,85% (tab. 2). Był to niewielki udział wpływów w relacji do dochodów gmin. Sytuacja taka może być spowodowana tym, iż najwięcej środków pieniężnych gminy uzyskują z tytułu podatków od nieruchomości oraz dotacji z budżetu państwa. Najwyższy poziom w tym zakresie odnotowano w 2004 roku (2,36%), natomiast najniższy w 2007 roku (1,54%). Nie stwierdzono jednoznacznej tendencji w kształtowaniu się udziału wpływów z podatku rolnego w dochodach gmin wiejskich ogółem. Przyczyną takiej sytuacji mógł być fakt niestabilności cen 1 q żyta w badanych latach. Wskaźnik udziału wpływów z tytułu podatku rolnego w dochodach ogółem gmin wiejskich zmniejszył się w 2007 roku w stosunku do 2004 roku o 0,82 pkt%.

Średni udział wpływów z tytułu podatku rolnego w dochodach własnych gmin wiejskich wynosił 4,07%. Najwyższy poziom tego wskaźnika odnotowano w 2004 roku, w którym wynosił 5,07%. Najniższy udział wpływów z podatku rolnego w stosunku do dochodów własnych gmin wiejskich wystąpił w 2007 roku – 3,30%. Relacja wpływów z podatku rolnego do dochodów gmin wiejskich ogółem zmniejszyła się w 2007 roku w stosunku do 2004 roku o 1,77 pkt%, jednak nie stwierdzono jednoznacznej tendencji spadkowej w badanych latach.

Przeciętny stosunek wpływów z podatku rolnego do wpływów do budżetów gmin wiejskich z tytułu opłat i podatków lokalnych wynosił 3,39%. Najwyższy poziom tego wskaźnika wystąpił w 2004 roku – 4,4%, natomiast najniższy udział wpływów z podatku rolnego do budżetów gmin wiejskich w pozostałych podatkach i opłatach lokalnych odnotowano w 2007 roku (2,87%).

W latach 2005–2006 stosunek wpływów z podatku rolnego do pozostałych podatków lokalnych i opłat był taki sam i wynosił 3,15%. Był to niewielki odsetek, co może oznaczać, iż gminy uzyskują znaczne środki pieniężne z pozosta-

Tabela 2

Relacje wpływów z podatku rolnego w stosunku do wybranych kategorii budżetowych gmin wiejskich [%]

Lp.	Wskaźnik	Lata				$\bar{X}$	Zmiana 2007– –2004
		2004	2005	2006	2007		
1.	Wpływy z podatku rolnego/ /dochody gmin ogółem	2,36	1,74	1,77	1,54	1,85	–0,82
2.	Wpływy z podatku rolnego/ /dochody własne gmin	5,07	3,87	4,04	3,30	4,07	–1,77
3.	Wpływy z podatku rolnego/ /wpływy do budżetów gmin z podatków i opłat lokal- nych*	4,4	3,15	3,15	2,87	3,39	–1,53
4.	Wpływy z podatku rolnego/ /wpływy do budżetów gmin z podatku dochodowego**	16,2	11,85	11,63	8,82	12,13	–7,38

*podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową.

** udział gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS.

łych podatków lokalnych, nie zaś z podatku rolnego. W 2007 roku w odniesieniu do 2004 roku relacja podatku rolnego do pozostałych podatków lokalnych wpłaconych do budżetów gmin wiejskich zmniejszyła się o 1,53 pkt%. Nie stwierdzono jednoznacznej tendencji w kształtowaniu się omawianego wskaźnika.

Średni udział wpływów z podatku rolnego w relacji do wpływów z podatku dochodowego do budżetów gmin wiejskich w badanych latach wynosił 12,13%. Najwyższy poziom tego wskaźnika odnotowano w 2004 roku, w którym wynosił 16,2%, natomiast najniższą wielkość w tym zakresie stwierdzono w 2007 roku (8,82%). Wpływy z podatku rolnego w relacji do wpływów z podatku dochodowego do budżetów gmin wiejskich w latach 2005–2006 nie różniły się znacząco i wyniosły odpowiednio 11,85% oraz 11,63%. W 2007 roku wielkość omawianego wskaźnika zmniejszyła się w stosunku do 2004 roku o 7,38 pkt%.

W tabeli 3 przedstawiono relacje wpływów z podatku rolnego do dochodów ogółem i własnych, wpływów z pozostałych podatków lokalnych oraz z podatku dochodowego do budżetów wszystkich gmin (miejskich, wiejskich oraz miejsko-wiejskich).

Przeciętny poziom relacji wpływów z podatku rolnego do dochodów gmin ogółem wynosił 0,84%. Najwyższą wielkość w tym zakresie odnotowano w 2004 roku, w którym wyniósł 1,01%. Najniższą wielkość tej relacji stwierdzo-

Tabela 3

Relacje wpływów z podatku rolnego w stosunku do wybranych kategorii budżetowych wszystkich gmin [%]

Lp.	Wskaźnik	Lata				$\bar{x}$	Zmiana 2007– –2004
		2004	2005	2006	2007		
1.	Wpływy z podatku rolnego/ dochody gmin ogółem	1,01	0,94	0,69	0,71	0,84	–0,30
2.	Wpływy z podatku rolnego/ dochody własne gmin	2,01	1,86	1,38	1,36	1,65	–0,65
3.	Wpływy z podatku rolnego/ wpływy do budżetów gmin z podatków i opłat lokal- nych*	2,02	1,90	1,38	1,49	1,70	–0,53
4.	Wpływy z podatku rolnego/ wpływy do budżetów gmin z podatku dochodowego**	4,61	4,24	3,04	2,80	3,67	–1,81

*podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową.

**udział gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

no w 2006 roku (0,69%). Nie odnotowano jednoznacznej tendencji w kształtowaniu się tego wskaźnika. W 2007 roku w stosunku do 2004 roku nastąpił spadek udziału wpływów z tytułu podatku rolnego w dochodach gmin o 0,3 pkt%.

W badanym okresie średni udział wpływów z podatku rolnego w dochodach własnych gmin wynosił 1,65%. Najniższą wielkość w tym zakresie odnotowano w 2007 roku (1,36%), natomiast najwyższy udział wpływów z podatku rolnego do dochodów własnych gmin wynosił 2,01% w 2004 roku. W 2007 roku w odniesieniu do 2004 roku nastąpił spadek udziału wpływów z podatku rolnego w dochodach własnych gmin o 0,65 pkt%, jednak nie odnotowano jednoznacznej tendencji w tym zakresie.

Przeciętna wielkość wskaźnika udziału wpływów z podatku rolnego we wpływach z pozostałych podatków lokalnych wynosiła 1,7%. Najwyższy poziom w tym zakresie stwierdzono w 2004 roku, w którym wynosił 2,02%, natomiast najniższy udział wpływów z podatku rolnego we wpływach z pozostałych podatków lokalnych odnotowano w 2006 roku (1,38%). Spadek w 2007 roku w stosunku do 2004 roku wynosił 0,53 pkt%.

W badanych latach przeciętna relacja wpływów z podatku rolnego do wpływów z podatku dochodowego do budżetów gmin kształtowała się na poziomie 3,67%. Nie odnotowano jednoznacznej tendencji w tym zakresie, jednak w 2007

roku w stosunku do 2004 roku wystąpił spadek udziału wpływów z podatku rolnego we wpływach z podatku dochodowego do budżetów gmin o 1,81 pkt%. Najwyższy poziom tego wskaźnika stwierdzono w 2004 roku, w którym wynosił 4,61%. Najniższą wielkość w tym zakresie odnotowano w 2007 roku (2,8%).

Wnioski

W opracowaniu przedstawiono wysokość wpływów do budżetów gmin z tytułu podatku rolnego oraz relację tych wpływów do wybranych kategorii składowych budżetów gmin. Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski:

1. Kształtowanie się wpływów z tytułu podatku rolnego do budżetów gmin uzależnione jest przede wszystkim od powierzchni użytków rolnych w danym województwie (gminach) oraz od zmian cen za 1 q żyta w poszczególnych okresach rozliczeniowych.
2. Wskaźniki udziału wpływów z tytułu podatku rolnego w dochodach ogółem oraz własnych gmin nie były zasadniczo zróżnicowane w zależności od rodzaju gminy. Zarówno we wszystkich gminach, jak i tylko w gminach wiejskich tendencje w kształtowaniu się wybranych wskaźników były generalnie jednakowe. Nieznacznie wyższe wartości udziału wpływów z podatku rolnego w wybranych kategoriach składowych budżetów gmin odnotowano w gminach wiejskich, czego przyczyną była większa powierzchnia użytków rolnych w nich występująca.
3. Ujednolicenie reguł podatkowych w skali społeczeństwa i gospodarki wymagałoby także – wraz z postulowanym upowszechnieniem podatku dochodowego – zmian w zakresie podatków majątkowych, do których należy zaliczyć podatek rolny i leśny. Zasadne byłyby albo likwidacja tych podatków, albo dostosowanie ich do szerszego systemu podatków majątkowych.

Literatura

- DZIEMIANOWICZ R., PRZYGODZKA R.: *Zasady opodatkowania gospodarstw rolnych w Unii Europejskiej i możliwości ich adaptacji w Polsce*. Wieś i Rolnictwo, Nr 2 (131), Warszawa 2006.
- GOMUŁOWICZ A., MAŁECKI J.: *Podatki i prawo podatkowe*. Wydanie II. Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2004.
- GRUZIEL K., WASILEWSKI M.: *Podatek rolny a podatek dochodowy w gospodarstwach rolniczych – konsekwencje zmian*. Wieś i Rolnictwo, Nr 2 (139), Warszawa 2008.

- KESTI J.: *Taxation of Individuals in Europe*, International Bureau of Fiscal Documentation, Brussels 2004.
- KORONOWSKI A.: *Problemy opodatkowania rolnictwa*. Biuro Studiów i Ekspertyz, Ekspertyza Nr 567, Warszawa 1997.
- ŁĘCZYCKI W.: *Opodatkowanie rolnictwa w Polsce w świetle obowiązujących uregulowań*. [w:] *Problemy Rolnictwa Światowego*, Tom XV, Warszawa 2006.

The farming tax in community's budgets revenue

Abstract

The aim of elaboration was an assessment of farming tax revenues of the community's budgets. The article presents relations between discussed revenues and chosen elements of the community's budgets (own revenues and other taxes: including property tax, agricultural tax, forest tax, and tax on means of transport). The participation of cash inflow from farming tax in communities budgets were not differentiated, depending on kind of communities. Trends in chosen ratios in all communities (villages and other) were in general similar.

